

ยุทธศาสตร์การพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสืบสานอย่างยั่งยืนบนฐานชุมชน
กรณีศึกษาอำเภอโพธิ์พิสัย จังหวัดหนองคาย

Strategies to Develop and Promote Sustainable Community-based Heritage Tourism:
A Case Study of Ponepisai District, Nongkhai Province

จิรัฐวัฒน์ ศิริบุตร

เสรี วงษ์มณฑา

ปวิพธ์ ตันมิ่ง

ณัฐรินทร์ ปริวงศ์กุลธร

ปร.ด.(การจัดการการท่องเที่ยว โรงแรม และธุรกิจบริการ) มหาวิทยาลัยพะเยา

ผู้ทรงคุณวุฒิ วิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยพะเยา

กลุ่มวิจัยด้านการท่องเที่ยว การบริการ และการงานอื่นที่สำนักวิชาการจัดการ มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง

อาจารย์ประจำสาขาการท่องเที่ยว โรงแรมและธุรกิจบริการ วิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยพะเยา

Chirattawat Siributra

Associate Professor Seri Wongmonta, Ph.D

Patipat Tunming, Ph.D

Nuttharin Pariwongkhuntorn, Ph.D

Ph.D (Tourism, Hotel, and Service Business Management) University of Phayao

Expert, College of Management, Unity of Phayao

Lecturer, Tourism, Hospitality and Event Research Group School of Management, Mae Fah Luang University

Lecturer, College of Management, Unity of Phayao

E-mail: goppymai@gmail.com

วันที่รับบทความ: 5 กุมภาพันธ์ 2568; วันที่แก้ไขบทความ 23 กุมภาพันธ์ 2568; วันที่ตอบรับบทความ: 24 กุมภาพันธ์ 2568

Received: February 5, 2025; Revised: February 23, 2025; Accepted: February 24, 2025

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาทุนทางประวัติศาสตร์และทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงสืบสาน 2) เพื่อศึกษายุทธศาสตร์ในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสืบสานบนฐานชุมชน 3) เพื่อศึกษายุทธศาสตร์การตลาดเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสืบสานบนฐานชุมชนและ 4) เพื่อศึกษาการสร้างความร่วมมือและการมีส่วนร่วมในการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสืบสานบนฐานชุมชนของอำเภอโพธิ์พิสัย จังหวัดหนองคาย งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคชุมชน และภาควิชาการ จำนวน 15 คน และดำเนินการสังเคราะห์ข้อมูลด้วย SWOT Analysis และ TOWS Matrix

ผลการวิจัยพบว่า 1) อำเภอโพธิ์พิสัย จังหวัดหนองคาย มีศักยภาพโดดเด่นในฐานะเมืองเป้าหมายของการท่องเที่ยวเชิงสืบสาน ด้วยทรัพยากรธรรมชาติที่สวยงามและปรากฏการณ์บั้งไฟพญานาคที่มีชื่อเสียงระดับโลก มีแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมและประเพณีที่หลากหลาย และมีกิจกรรมประเพณีพื้นบ้านที่สะท้อนเอกลักษณ์ท้องถิ่น 2) การพัฒนาการท่องเที่ยวในโพธิ์พิสัยใช้กระบวนการทัศน์ “UNITETOUR” ซึ่งประกอบด้วย Unity, Network, Integration, Technology, Education, Teamwork, Understanding เพื่อประสานงานและสร้างประสบการณ์การท่องเที่ยวผ่านการใช้บั้งไฟพญานาคและการอนุรักษ์ประเพณีดั้งเดิม พร้อมพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและการประชาสัมพันธ์ดิจิทัล 3) SO คือ พัฒนาเทศกาลวัฒนธรรม, ใช้ดิจิทัลประชาสัมพันธ์, ดึงดูดนักท่องเที่ยวเฉพาะกลุ่ม. ST คือ สร้างความตระหนักรู้ในชุมชน, ใช้เทคโนโลยีแก้ปัญหา, วางแผนพัฒนา

อย่างยั่งยืน. WO คือ สร้างแบรนด์, โปรโมตในระดับประเทศและนานาชาติ, ใช้เทคโนโลยีออกแบบโปรแกรมการตลาด. WT คือ พัฒนาแบรนด์, โปรโมตและขยายกิจกรรม, สร้างเครือข่ายการตลาด, ป้องกันผลกระทบสิ่งแวดล้อม. 4) ส่งเสริมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ, เสริมสร้างอัตลักษณ์ท้องถิ่น, เพิ่มรายได้ และลดผลกระทบจากการท่องเที่ยวผ่านกิจกรรมเชิงอนุรักษ์และส่งเสริมวัฒนธรรม เช่น ประกวด Mister Tourism Intercontinental, การแข่งขันกล่าวสุนทรพจน์ และการถ่ายทำซีรีส์วาย

คำสำคัญ : ยุทธศาสตร์การท่องเที่ยว; การพัฒนาการท่องเที่ยว; การส่งเสริมการท่องเที่ยว; การท่องเที่ยวเชิงสืบสาน; อำเภอโพนพิสัย จังหวัดหนองคาย

Abstract

This research aimed to 1) study the historical capital and tourism resources for continuity-based tourism, 2) study the strategies for developing continuity-based tourism based on the community, 3) study marketing strategies to promote continuity-based tourism based on the community, and 4) study awareness-raising and participation in the development and promotion of continuity-based tourism based on the community in Phon Phisai District, Nong Khai Province. This qualitative research was conducted through in-depth interviews with 15 key informants from the government, private sector, community, and academia, and data synthesis was done using SWOT Analysis and TOWS Matrix.

The research findings revealed that 1) Phon Phisai District, Nong Khai Province, had remarkable potential as a target city for continuity-based tourism due to its beautiful natural resources and the globally renowned Naga Fireball phenomenon. It also had a variety of cultural and traditional tourist attractions and activities that reflected the local identity. 2) The development of tourism in Phon Phisai employed the "UNITETOUR" paradigm, consisting of Unity, Network, Integration, Technology, Education, Teamwork, and Understanding, to coordinate and create tourism experiences through the use of Naga Fireballs and the preservation of traditional customs, along with the development of infrastructure and digital publicity. 3) The SO strategies included developing cultural festivals, using digital publicity, and attracting niche tourists. The ST strategies focused on raising community awareness, using technology to solve problems, and planning for sustainable development. The WO strategies emphasized brand building, promoting at national and international levels, and using technology to design marketing programs. The WT strategies involved brand development, promoting and expanding activities, creating marketing networks, and preventing environmental impacts. 4) Promoting natural resource conservation, enhancing local identity, increasing income, and reducing tourism impacts through conservation-based activities and cultural promotion, such as Mister Tourism Intercontinental contests, speech competitions, and filming of Yaoi series.

Keywords: Tourism Strategies; Tourism Development; Tourism Promotion; Heritage Tourism; Ponepisai District, Nongkhai Province

บทนำ

อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเป็นกลไกสำคัญในการกระตุ้นเศรษฐกิจโลก โดยองค์การการท่องเที่ยวโลกแห่งสหประชาชาติ (UNWTO) คาดการณ์ว่าภายในปี พ.ศ. 2573 จำนวนนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศจะเพิ่มขึ้นถึง 1.8 พันล้านคน หรือขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 3.3 ต่อปี และภาคการท่องเที่ยวสร้างรายได้ถึง 10% ของ GDP โลก (สำนักสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2565) องค์การสหประชาชาติ ได้กำหนดให้การส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเป็นหนึ่งในเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) ซึ่งเน้นการลดผลกระทบทางลบและเพิ่มโอกาสสร้างรายได้ให้กับชุมชน และรักษาทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรมให้คงอยู่ในระยะยาว (UNWTO, 2020)

อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของประเทศไทยเป็นแหล่งรายได้สำคัญที่มีบทบาทในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจการท่องเที่ยวและสินค้าในท้องถิ่น รวมถึงการยกระดับมาตรฐานความปลอดภัยในพื้นที่เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวคุณภาพ (TAT Review, 2022) ในขณะเดียวกันการท่องเที่ยวเชิงสืบสานมรดกทางวัฒนธรรม และการส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน โดยเฉพาะในพื้นที่ที่มีประเพณีและวิถีชีวิตท้องถิ่นที่โดดเด่น การท่องเที่ยวเชิงสืบสานสามารถสร้างโอกาสให้ทั้งนักท่องเที่ยวและชุมชนท้องถิ่นได้เรียนรู้และร่วมมือในการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรม นอกจากนี้ เช่น 12 เมืองต้องห้ามพลาด และ OTOP นวัตกรรมเพื่อกระจายรายได้และลดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจและสังคมอย่างยั่งยืน (วรพล เกิดแก้ว, 2565)

อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดหนองคาย มีศักยภาพสูงในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสืบสานจากทรัพยากรทางวัฒนธรรมและธรรมชาติที่โดดเด่น โดยเฉพาะปรากฏการณ์บั้งไฟพญานาคที่เป็นที่รู้จักทั้งในประเทศและต่างประเทศ ซึ่งไม่เพียงแต่ดึงดูดนักท่องเที่ยวในช่วงเทศกาลออกพรรษา แต่ยังสะท้อนถึงวิถีชีวิตและความเชื่อท้องถิ่นที่เชื่อมโยงกับตำนานพญานาค นอกจากนี้ ท่าเลที่ตั้งใกล้กับพรมแดน สปป.ลาว ยังเพิ่มโอกาสในการพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวเชิงสืบสานในระดับภูมิภาค การพัฒนาการท่องเที่ยวนี้สามารถเพิ่มมูลค่าให้กับสินค้าและบริการต่างๆ และส่งเสริมความหลากหลายของกิจกรรมที่ตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวยุคใหม่

อย่างไรก็ตาม อำเภอโพธิ์ชัยยังเผชิญกับความท้าทายในการขาดแคลนงบประมาณและทรัพยากรในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว รวมถึงขาดความรู้ในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนและความร่วมมือจากชุมชนที่ไม่เพียงพอ การแก้ไขปัญหาดังกล่าวจำเป็นต้องการสนับสนุนจากหลายด้าน เช่น การสร้างความตระหนักรู้ในชุมชน การเพิ่มการมีส่วนร่วมของชุมชน และการจัดสรรงบประมาณที่เหมาะสมเพื่อพัฒนาทรัพยากรการท่องเที่ยวให้ตอบโจทย์นักท่องเที่ยวได้อย่างเต็มที่ (ธรรรงค์ เคนรักษา, และปรีชา วรารัตน์ไชย, 2562; สิทธิพร สุนทร และคณะ, 2564; ชุตินพงศ์ คงสันเทียะ และคณะ, 2563)

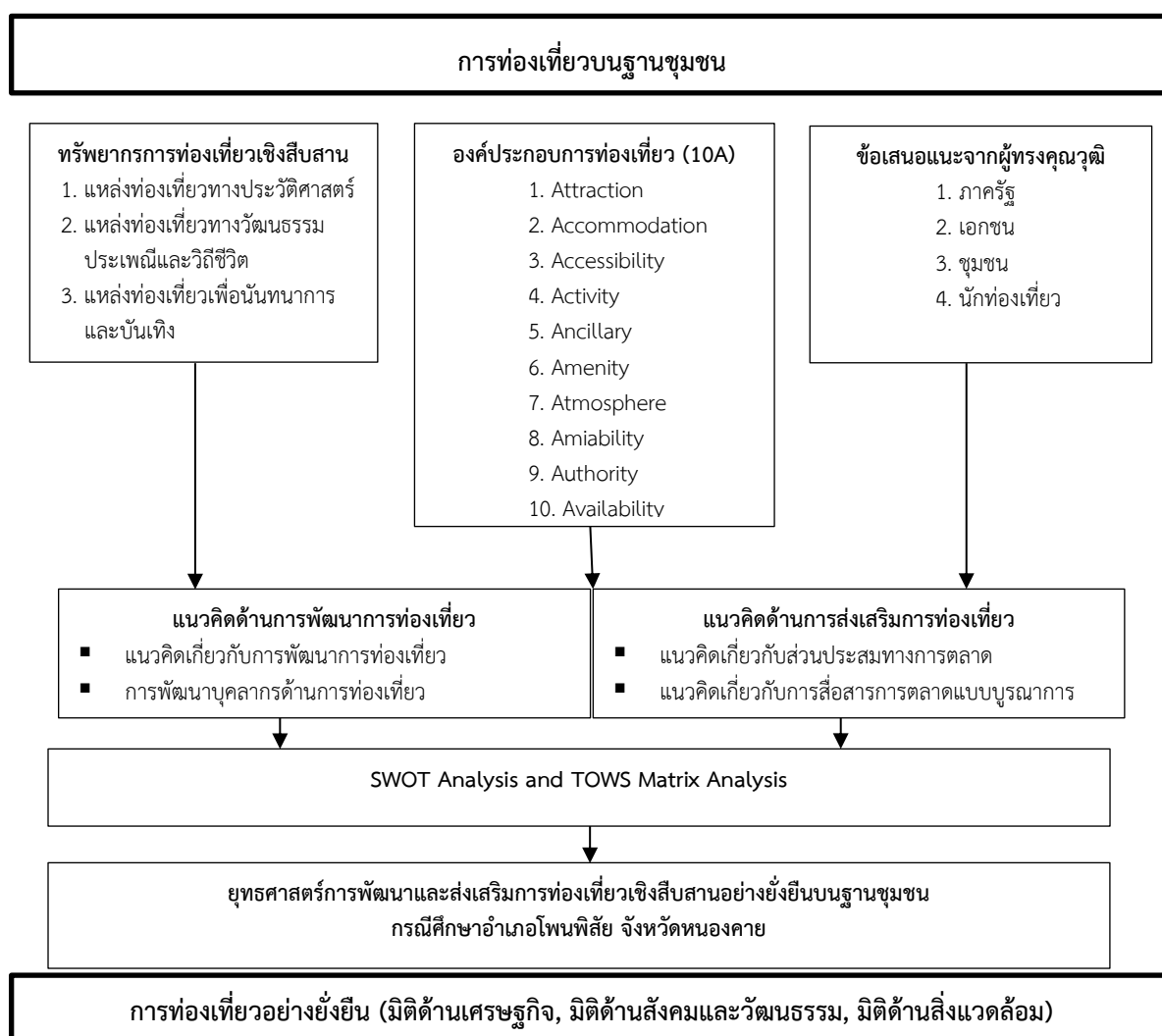
การวิจัยในเรื่องนี้มุ่งเน้นการพัฒนายุทธศาสตร์ที่ตอบสนองต่อบริบทเฉพาะของอำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดหนองคาย ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพด้านการท่องเที่ยวเชิงสืบสาน อันประกอบด้วยทุนทางวัฒนธรรมและทางประวัติศาสตร์ที่โดดเด่นเพื่อสร้างแนวทางปฏิบัติที่สามารถส่งเสริมการจัดการการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาทุนทางประวัติศาสตร์และทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงสืบสาน
2. เพื่อศึกษายุทธศาสตร์ในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสืบสานบนฐานชุมชน
3. เพื่อศึกษายุทธศาสตร์การตลาดเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสืบสานบนฐานชุมชน
4. เพื่อศึกษาการสร้างความรู้และการมีส่วนร่วมในการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสืบสานบนฐานชุมชนให้แก่พลเมืองของอำเภอโพธาราม จังหวัดหนองคาย

กรอบแนวคิดการวิจัย

จากที่ได้บทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งหมดข้างต้น สามารถสรุปกรอบแนวคิดการวิจัย (Conceptual Framework) ที่นำมาศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ได้ดังแผนภาพที่ 1

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีการดำเนินงานวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาและการส่งเสริมการท่องเที่ยวของอำเภอโพธาราม จังหวัดหนองคาย จาก 4 ภาคส่วน ได้แก่ 1) ผู้แทนภาครัฐ 2) ผู้แทนภาคเอกชน 3) ผู้แทนชุมชน และ 4) นักวิชาการ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ใช้วิธีการศึกษาจากเอกสารและวิเคราะห์เอกสาร และวิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (โดยข้อคำถามเกี่ยวกับ 1) ศักยภาพทางด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดหนองคาย 2) ทรัพยากรการท่องเที่ยวที่สำคัญและมีเสน่ห์ดึงดูดนักท่องเที่ยวของจังหวัด 3) การพัฒนา ปรับปรุง เติบโต และบูรณาการการท่องเที่ยวของจังหวัดให้เป็นจุดขายด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดหนองคาย 4) ความพร้อมของจังหวัดหนองคายในการจะเป็นเมืองท่องเที่ยวเป้าหมาย 5) กิจกรรมการสื่อสารการตลาดเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดหนองคาย 6) การส่งเสริมทางด้านการตลาดของจังหวัดหนองคาย 7) จุดเด่นด้านการท่องเที่ยวของอำเภอโพธาราม 8) แนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวของโพธารามให้เป็นการท่องเที่ยวเชิงสืบสานทางด้านประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม 9) จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค ของการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสืบสานของโพธาราม 10) สิ่งที่ต้องทำในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสืบสานให้แก่โพธาราม 11) สิ่งที่ต้องทำในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสืบสานให้แก่โพธาราม และ 12) ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมในการพัฒนาการท่องเที่ยวของโพธารามบนฐานชุมชนและปรัชญาความยั่งยืนให้เป็นประโยชน์กับคนในชุมชน

วิธีการเก็บข้อมูล

การเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกด้วยคำถามกึ่งโครงสร้างเป็นวิธีที่มีประสิทธิภาพและยืดหยุ่นสูงในการรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ ต่อไปนี้คือขั้นตอนที่ชัดเจนในการดำเนินการสัมภาษณ์เชิงลึก

1. การเตรียมตัว 1) กำหนดเป้าหมายการวิจัย คือ ระบุวัตถุประสงค์ของการวิจัยอย่างชัดเจน 2) เลือกผู้ให้ข้อมูลหลัก คือ คัดเลือกผู้ให้ข้อมูลหลักที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ หรือประสบการณ์ตรงกับเรื่องที่วิจัย 3) เตรียมคำถามกึ่งโครงสร้าง คือ จัดทำชุดคำถามที่มีคำถามหลักและคำถามรองที่สามารถปรับเปลี่ยนได้ตามสถานการณ์

2. การสัมภาษณ์ 1) สร้างความเชื่อถือและบรรยากาศที่เป็นกันเอง คือ เริ่มการสัมภาษณ์ด้วยการสร้างความสัมพันธ์และอธิบายวัตถุประสงค์ของการวิจัยอย่างชัดเจน 2) ใช้คำถามกึ่งโครงสร้าง คือ เริ่มต้นด้วยคำถามหลักและใช้คำถามรองหรือคำถามเสริมตามความเหมาะสมเพื่อเจาะลึกข้อมูลเพิ่มเติม 3) ฟังและบันทึกข้อมูล คือ ฟังอย่างตั้งใจและบันทึกข้อมูลทั้งคำพูด เนื้อหา และสภาวะอารมณ์ของผู้ให้ข้อมูล

3. การวิเคราะห์ข้อมูล 1) ถอดความการสัมภาษณ์ คือ ถอดความเนื้อหาการสัมภาษณ์จากการบันทึกเป็นตัวหนังสืออย่างละเอียด 2) วิเคราะห์เนื้อหา คือ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการจัดกลุ่มข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ให้สอดคล้องกับเป้าหมายการวิจัย

4. การสรุปและรายงานผล 1) สรุปผลการวิจัย คือ สรุปข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์พร้อมทั้งนำเสนอข้อค้นพบและข้อเสนอแนะ 2) จัดทำรายงาน คือ จัดทำรายงานสรุปผลการวิจัยอย่างชัดเจนและครอบคลุม

การวิเคราะห์ข้อมูล

เป็นการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา เพื่อวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและปัญหา (SWOT Analysis) และนำมากำหนดยุทธศาสตร์เชิงรุก เชิงแก้ไข เชิงป้องกัน และเชิงรับตามหลักการของ TOWS Matrix

ผลการวิจัย

1. ทูทางประวัติศาสตร์และทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงสืบสาน โดยโพนพิสัยมีศักยภาพสูงในการพัฒนาเป็นเมืองท่องเที่ยวเชิงสืบสาน ด้วยทรัพยากรที่โดดเด่น เช่น ประเพณีบั้งไฟพญานาค วิถีชีวิตริมแม่น้ำโขง และสะพานมิตรภาพไทย-ลาว ซึ่งเชื่อมโยงกับวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ของพื้นที่ 2) การพัฒนาที่จำเป็น ได้แก่ การปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐาน การส่งเสริมกิจกรรมทางวัฒนธรรม การพัฒนาสินค้า OTOP อาหารพื้นเมือง และการจัดแสดงศิลปะพื้นบ้าน พร้อมทั้งการใช้เทคโนโลยีทันสมัยในการประชาสัมพันธ์ 3) ต้องมีการฝึกอบรมคนในชุมชนให้มีบทบาทในกิจกรรมท่องเที่ยว เช่น การเป็นมัคคุเทศก์และเป็นผู้ช่วยประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวของโพนพิสัย และ 4) ต้องสร้างศูนย์เรียนรู้วัฒนธรรมเพื่อเสริมสร้างความยั่งยืนและเพิ่มศักยภาพการท่องเที่ยวในระยะยาว ผู้ให้ข้อมูลหลักมีความเห็นพ้องต้องกันว่า โพนพิสัยมีความพร้อมที่จะเป็นเมืองท่องเที่ยวเป้าหมาย โดยทุกภาคส่วนต้องเตรียมความพร้อมด้านองค์ประกอบหลักของการท่องเที่ยว ได้แก่ 1) การเดินทาง แม้การเดินทางมายังโพนพิสัยจะสะดวก แต่พื้นที่ชนบทและแหล่งท่องเที่ยวห่างไกลยังต้องการการพัฒนาถนน ขยายระบบขนส่ง และเพิ่มข้อมูลการเดินทาง เช่น แอปพลิเคชัน 2) แหล่งท่องเที่ยว โบราณสถานและพิธีกรรมพื้นบ้านที่สะท้อนวัฒนธรรมไทย-ลาวควรได้รับการพัฒนาเส้นทางเชื่อมโยงเพื่อความสะดวกของนักท่องเที่ยว 3) กิจกรรมการท่องเที่ยว กิจกรรมหลากหลาย เช่น อาหารหัตถกรรม และการแสดงวัฒนธรรม ควรเน้นการมีส่วนร่วมของนักท่องเที่ยวและชุมชน 4) ที่พัก การพัฒนาที่พักคุณภาพ เช่น โฮมสเตย์แบบท้องถิ่น จะช่วยกระจายรายได้สู่ชุมชน 5) สิ่งอำนวยความสะดวก แม้พื้นที่หลักมีบริการดี แต่พื้นที่ห่างไกลยังต้องการการพัฒนา เช่น WIFI และร้านสะดวกซื้อ และ 6) ขนส่งชีวิต การจัดตลาดกลางคืน เทศกาลวัฒนธรรม และการนำเสนออาหารพื้นบ้าน ช่วยสร้างประสบการณ์ที่แตกต่างและน่าจดจำให้กับนักท่องเที่ยว ด้านการสื่อสารการตลาดเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวโพนพิสัยผู้ให้ข้อมูลหลักให้ข้อเสนอแนะว่าต้องมุ่งเน้นให้นักท่องเที่ยวมองเห็นว่าการมาเยือนโพนพิสัย นักท่องเที่ยวจะได้ประสบการณ์ที่มีเอกลักษณ์โดยการนำเสนอประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และกิจกรรมทางธรรมชาติ พร้อมการใช้สื่อดิจิทัลในการประชาสัมพันธ์เพื่อเข้าถึงนักท่องเที่ยวในยุคปัจจุบัน การร่วมมือระหว่างธุรกิจท้องถิ่นและชุมชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเพื่อสร้างประสบการณ์ที่มีเอกลักษณ์ การสื่อสารการตลาดต้องเน้นการใช้สื่อสังคมออนไลน์และช่องทางหลากหลายทั้ง offline และ online เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยว

2. ยุทธศาสตร์ในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสืบสานบนฐานชุมชน โดย ยุทธศาสตร์ส่วนประสมการตลาดของการท่องเที่ยวโพนพิสัย ดังนี้ 1) สินค้าโพนพิสัยมีสินค้าการท่องเที่ยวหลากหลาย เช่น ประเพณีบั้งไฟพญานาค วัฒนธรรม ศาสนสถาน อาหารท้องถิ่น และสินค้า OTOP ที่สะท้อนเอกลักษณ์ชุมชน เป็นจุดเด่นสำคัญในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสืบสาน 2) ค่าครองชีพ ค่าครองชีพในโพนพิสัยเหมาะสมกับราคาอาหาร ที่พัก และบริการต่าง ๆ ทำให้นักท่องเที่ยวเข้าถึงได้ง่ายและคุ้มค่า ส่งผลดีต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยว 3) ช่องทางในการติดต่อ ช่องทางการจองผ่านออนไลน์และออฟไลน์ยังต้องการการพัฒนาเพิ่มเติม เช่น เว็บไซต์หรือแอปพลิเคชันเฉพาะ เพื่อเพิ่มความสะดวกและการเข้าถึง 4) การส่งเสริมการตลาด การตลาดควรเน้นการสื่อสารผ่านดิจิทัล เช่น Content Marketing และ Storytelling เพื่อสร้างแบรนด์และดึงดูดนักท่องเที่ยวจาก

กลุ่มเป้าหมายที่หลากหลาย 5) กระบวนการในการทำธุรกรรม การพัฒนาระบบการจองและการชำระเงินให้สะดวก ปลอดภัย และทันสมัยเป็นสิ่งสำคัญในการเพิ่มประสิทธิภาพการท่องเที่ยว และ 6) ผู้คนในพื้นที่ ต้องปลูกฝังการเป็นเจ้าบ้านที่ดีให้แก่คนในชุมชน และพัฒนาทักษะในการบริการให้แก่ผู้คนที่ทำงานกับธุรกิจต่างในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว และ 7) บรรยากาศทางกายภาพโพนพิสัยมีความโดดเด่นด้านธรรมชาติและวัฒนธรรม เช่น แม่น้ำโขงและแหล่งประวัติศาสตร์ การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ความสะอาด และความปลอดภัยจะช่วยสร้างความประทับใจให้แก่นักท่องเที่ยวจุดเด่นที่สำคัญในการพัฒนาโพนพิสัยเป็นจุดหมายการท่องเที่ยวเชิงสืบสานบนฐานชุมชน

3. ยุทธศาสตร์การตลาดเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสืบสานบนฐานชุมชน การพัฒนาโพนพิสัยเป็นจุดหมายการท่องเที่ยวเชิงสืบสานบนฐานชุมชน ผู้ให้ข้อมูลหลักมีความเห็นว่าโพนพิสัยมีศักยภาพโดดเด่นในการพัฒนาเป็นจุดหมายการท่องเที่ยวเชิงสืบสาน ด้วยวัฒนธรรมและประเพณีที่มีเอกลักษณ์ เช่น ประเพณีบั้งไฟพญานาค วิถีชีวิตริมแม่น้ำโขง และแหล่งประวัติศาสตร์ที่เชื่อมโยงธรรมชาติและวัฒนธรรม การพัฒนาควรเน้นการอนุรักษ์คุณค่าทางวัฒนธรรม ควบคู่กับการจัดกิจกรรมสร้างสรรค์ เช่น เทศกาล อาหารพื้นถิ่น และสินค้า OTOP ที่สะท้อนอัตลักษณ์ท้องถิ่น พร้อมกับการพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวและโครงสร้างพื้นฐานที่เชื่อมโยงแหล่งประวัติศาสตร์และธรรมชาติ การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการประชาสัมพันธ์และทำธุรกรรมจะเพิ่มความสะดวกให้นักท่องเที่ยว ขณะเดียวกัน การเสริมสร้างทักษะคนในชุมชน เช่น การเป็นมัคคุเทศก์ และการจัดตั้งศูนย์เรียนรู้ที่เล่าเรื่องอย่างสร้างสรรค์ จะช่วยให้โพนพิสัยสามารถถ่ายทอดประสบการณ์ที่ทรงคุณค่าและเป็นเอกลักษณ์ให้นักท่องเที่ยวได้อย่างยั่งยืน

4. การสร้างความตระหนักรู้และการมีส่วนร่วมในการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสืบสานบนฐานชุมชนของอำเภอโพนพิสัย จังหวัดหนองคาย การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสืบสานบนฐานชุมชนอย่างยั่งยืน ผู้ให้ข้อมูลหลักมีความเห็นว่าพัฒนาการท่องเที่ยวตามหลักปรัชญาความยั่งยืนควรมุ่งเน้นการใช้ทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรมท้องถิ่นอย่างมีประสิทธิภาพ ควบคู่ไปกับการบริหารจัดการที่สมดุลในมิติของเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม โดยต้องมีการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน ได้แก่ ภาครัฐ เอกชน ชุมชน และภาควิชาการ การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและการใช้ทรัพยากรท้องถิ่นอย่างรับผิดชอบเป็นหัวใจสำคัญ ขณะเดียวกันควรส่งเสริมการท่องเที่ยวที่ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม รักษาสมดุลทางวัฒนธรรม และเสริมสร้างเศรษฐกิจท้องถิ่นให้เติบโต ชุมชนมีบทบาทสำคัญในฐานะผู้สร้างประสบการณ์ท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงกับประวัติศาสตร์ท้องถิ่น การฝึกอบรมและพัฒนาทักษะให้สมาชิกในชุมชน รวมถึงการสนับสนุนธุรกิจและการใช้ทรัพยากรในท้องถิ่น จะช่วยสร้างรายได้และยกระดับคุณภาพชีวิตของคนในพื้นที่ พร้อมทั้งสร้างความภาคภูมิใจในมรดกวัฒนธรรม และสร้างกิจกรรมที่กระตุ้นการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาอย่างยั่งยืน

จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค ของการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสืบสานของโพนพิสัย จากการวิเคราะห์ของผู้ให้ข้อมูลหลักสรุปได้ดังนี้

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมสำหรับแนวทางการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสืบสานอย่างยั่งยืนบนฐานชุมชน กรณีศึกษาอำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดหนองคาย

จุดแข็ง (Strengths)	จุดอ่อน (Weakness)
1. ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมโดดเด่น 2. ชุมชนท้องถิ่นมีความเข้มแข็ง 3. ทรัพยากรธรรมชาติที่สนับสนุนการท่องเที่ยว 4. สถานที่ตั้งที่เชื่อมโยงระหว่างประเทศ 5. การสนับสนุนจากภาครัฐ 6. กิจกรรมวัฒนธรรมที่โดดเด่น 7. อาหารพื้นเมืองที่มีเอกลักษณ์ 8. แหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่หลากหลาย 9. ความร่วมมือระหว่างชุมชนและภาครัฐ 10. วิถีชีวิตท้องถิ่นที่เป็นเอกลักษณ์	1. ขาดโครงสร้างพื้นฐานที่เพียงพอ 2. การจัดการระหว่างหน่วยงานไม่มีประสิทธิภาพ 3. ขาดการฝึกอบรมด้านการบริการ 4. การสร้างแบรนด์ที่ไม่ชัดเจน 5. กิจกรรมการท่องเที่ยวขาดความหลากหลาย 6. การวางแผนระยะยาวที่ยังยั่งยืน 7. การใช้ทรัพยากรไม่คุ้มค่า 8. การเชื่อมโยงระหว่างแหล่งท่องเที่ยวยังไม่ดีพอ 9. งบประมาณไม่เพียงพอ 10. ระบบการตลาดที่ยังไม่แข็งแรง
โอกาส (Opportunity)	อุปสรรค (Threats)
1. การท่องเที่ยวข้ามแดน 2. การใช้เทคโนโลยีและสื่อดิจิทัล 3. พัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวระดับภูมิภาค 4. โปรแกรมท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม 5. กิจกรรมสะท้อนเอกลักษณ์ท้องถิ่น 6. การลงทุนจากภาครัฐและเอกชน 7. เครือข่ายธุรกิจท้องถิ่น 8. ดึงดูดนักท่องเที่ยวเฉพาะกลุ่ม 9. การจัดงานเทศกาลวัฒนธรรมร่วมสมัย 10. การเพิ่มการมีส่วนร่วมของชุมชน	1. ความร่วมมือระหว่างหน่วยงานยังไม่เข้มแข็ง 2. การจัดการทรัพยากรที่ไม่เพียงพอ 3. งบประมาณที่จำกัด 4. การแข่งขันจากจังหวัดอื่น 5. การยอมรับจากชุมชนในบางกรณี 6. การขาดข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการของนักท่องเที่ยว 7. โครงสร้างพื้นฐานยังไม่พร้อม 8. ขาดบุคลากรท้องถิ่นที่เชี่ยวชาญ 9. แผนพัฒนาที่ยังไม่ต่อเนื่อง 10. การทำลายสิ่งแวดล้อมจากการพัฒนาไม่เหมาะสม

สรุปและอภิปรายผล

1. ทูทางประวัติศาสตร์และทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงสืบสานของอำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดหนองคาย ทำให้โพธิ์ชัยมีศักยภาพโดดเด่นในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและเชิงสืบสาน ด้วยทรัพยากรธรรมชาติ วิถีชีวิตและประเพณีของชุมชนท้องถิ่น การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีอยู่จะต้องอาศัยการบริหารจัดการที่เหมาะสม เช่น การพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่เชื่อมโยงกับประวัติศาสตร์และวิถีชีวิตของชุมชนริมฝั่งแม่น้ำโขง การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันด้วยการพัฒนาองค์ประกอบของการท่องเที่ยวให้มีความพร้อมที่จะรองรับนักท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้น และต้องให้ความสำคัญกับ

การสื่อสารการตลาดตามหลักการของการตลาดเชิงเนื้อหาที่ให้ความสำคัญกับการเล่าเรื่อง ที่จะดึงดูดนักท่องเที่ยว การจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจะต้องสามารถตอบสนองความต้องการหรือสร้างความพึงพอใจให้กับนักท่องเที่ยว โดยที่ผู้คนในท้องถิ่นจะต้องสร้างเครือข่ายความร่วมมือ วางแผนร่วมกันในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสืบสานตามหลักของการพัฒนาการท่องเที่ยวบนฐานชุมชน ด้วยความร่วมมือของคนในชุมชนที่จะร่วมมือกันรักษาเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของท้องถิ่นและระบบนิเวศในพื้นที่ ร่วมมือกันอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและปฏิบัติตนเป็นเจ้าบ้านที่ดีตามหลักการของการเป็นทูตของพื้นที่ สอดคล้องกับงานวิจัยของ กฤษณะ เทียนหอม และคณะ(2564) เรื่องการท่องเที่ยววัฒนธรรมโดยชุมชน พบว่า การพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสืบสาน ควรได้รับการพัฒนาให้เน้นความเชื่อมโยงกับวิถีชีวิตท้องถิ่นที่สะท้อนอัตลักษณ์ของชุมชน สร้างความสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้นระหว่างนักท่องเที่ยวและชุมชนส่งเสริมการกระจายรายได้ให้กับชาวบ้านในพื้นที่ การจัดกิจกรรมกิจกรรมต่างๆต้องสะท้อนความเชื่อมโยงกับประเพณีที่สืบสานกันมายาวนาน ชุมชนต้องมีความเข้มแข็งทั้งในด้านการพัฒนาและอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว ด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนบนฐานวัฒนธรรม และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ เกตวดี หมดเด้น และปนัดดา ศิริพานิช (2565) เรื่อง พัฒนาการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชุมชน ท่าหิน อำเภอสทิงพระ จังหวัดสงขลา พบว่าการบริหารจัดการเพื่อความยั่งยืน ต้องให้ความสำคัญกับความยั่งยืนในทุกมิติ ทั้งสิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม และสังคม การควบคุมปริมาณนักท่องเที่ยวในช่วงเทศกาล การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน และการอบรมชุมชนในด้านการจัดการทรัพยากรเป็นสิ่งที่ช่วยลดผลกระทบจากการท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้น นอกจากนี้ การบูรณาการระหว่างภาครัฐ เอกชน และชุมชนต้องมีการบริหารจัดการขยะอย่างมีประสิทธิภาพ การปลูกต้นไม้เพื่อความงามและความร่มรื่น และการฟื้นฟูสภาพแวดล้อมริมฝั่งแม่น้ำโขงไม่ให้เสื่อมโทรม ดำรงรักษาขนบธรรมเนียมประเพณีและวิถีชีวิตแห่งวัฒนธรรมท้องถิ่นให้ยั่งยืนสืบไป การสร้างแบรนด์และการตลาด เป็นหัวใจสำคัญของความสำเร็จในยุคปัจจุบัน โพนพิสัยสามารถใช้เรื่องเล่าเกี่ยวกับตำนานพญานาค วิถีชีวิตริมแม่น้ำโขง และประเพณีบั้งไฟพญานาคเป็นเครื่องมือสร้างแบรนด์ที่แตกต่างจากแหล่งท่องเที่ยวอื่น การเล่าเรื่องในรูปแบบที่น่าสนใจ เช่น วิดีโอ สื่อออนไลน์ และแอปพลิเคชัน สามารถเพิ่มการรับรู้ในกลุ่มเป้าหมายทั้งในและต่างประเทศ การใช้สื่อสังคมออนไลน์และการใช้ประโยชน์จากผู้มีอิทธิพลทางความคิดบนพื้นที่ดิจิทัล ในการประชาสัมพันธ์จะช่วยสร้างการเข้าถึงในวงกว้างและเพิ่มความน่าสนใจให้แก่ท้องถิ่น ต้องจัดตั้งหน่วยงานหลักเพื่อสื่อสารแบรนด์อย่างต่อเนื่อง กำหนดจุดยืนและบุคลิกของเมือง ให้ชัดเจนและมีความเป็นเอกภาพในการสื่อสารในรูปแบบต่างๆ ให้เป็นการสื่อสารไร้รอยต่อเชื่อม และยังพบว่า สอดคล้องกับงานวิจัยของประพจน์ ณ บางช้าง. (2564) เรื่องการพัฒนานวัตกรรมสื่อสารแบบมีส่วนร่วม ของชุมชนเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์อย่างยั่งยืน ของจังหวัดระนอง ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ระบบขนส่งสาธารณะ และที่พัก มีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนการท่องเที่ยวในโพนพิสัย การพัฒนาถนนที่เชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยว ระบบขนส่งที่ตอบโจทย์นักท่องเที่ยวที่ไม่มีรถยนต์ และโฮมสเตย์ที่สะท้อนวิถีชีวิตท้องถิ่น ล้วนช่วยเพิ่มความสะดวกสบายและความน่าสนใจของพื้นที่ อย่างไรก็ตาม การพัฒนานี้ต้องควบคู่ไปกับการจัดการเพื่อรักษาสภาพแวดล้อมและส่งเสริมความยั่งยืนในระยะยาว และการท่องเที่ยวฐานชุมชน (CBT) การพัฒนา CBT ในโพนพิสัยมุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของชุมชนในกิจกรรม เช่น การบริหารโฮมสเตย์ การจัดกิจกรรมประชุมปฏิบัติการ และการจัดแสดงศิลปวัฒนธรรมที่สะท้อนอัตลักษณ์ท้องถิ่น การมีส่วนร่วมของชุมชนช่วยกระจายรายได้และสร้างความภูมิใจในวัฒนธรรมดั้งเดิม นอกจากนี้ CBT ยังช่วยลดปัญหาความเหลื่อมล้ำในพื้นที่ชนบท และเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่กระชับระหว่างชาวบ้านและนักท่องเที่ยว โดยที่การส่งเสริมอัตลักษณ์ในระดับสากล โพนพิสัยมีศักยภาพในการ

ส่งเสริมอัตลักษณ์ท้องถิ่นในเวทีโลกผ่านการจัดกิจกรรมข้ามพรมแดนและความร่วมมือระดับภูมิภาค เช่น กับ สปป.ลาว การจัดการเทศกาลเชิงวัฒนธรรมที่เชื่อมโยงสองประเทศ เช่น งานบั้งไฟพญานาค ช่วยสร้างภาพลักษณ์ ที่โดดเด่นและเพิ่มการรับรู้ในระดับนานาชาติ นอกจากนี้ การใช้เทคโนโลยีดิจิทัล เช่น เว็บไซต์หลายภาษา และการทำแคมเปญประชาสัมพันธ์ยังช่วยเพิ่มการเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายและเสริมสร้างมูลค่าของพื้นที่

2. ยุทธศาสตร์ในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสืบสานบนฐานชุมชนของอำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดหนองคาย จากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมสำหรับแนวทางการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสืบสาน อย่างยั่งยืนบนฐานชุมชน กรณีศึกษาอำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดหนองคาย ดังแสดงในตารางที่ 1 จึงได้นำ TOWS Matrix มาใช้ในการกำหนดยุทธศาสตร์ในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสืบสานบนฐานชุมชนของอำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดหนองคาย การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสืบสานบนฐานชุมชนของอำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดหนองคาย มี แนวทางดังนี้ 1) ยุทธศาสตร์เชิงรุก (SO) มุ่งพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและธรรมชาติ โดยเชื่อมโยง กับพื้นที่ใกล้เคียง จัดทำแผนที่ท่องเที่ยวออนไลน์และออฟไลน์ พร้อมจัดตั้งศูนย์เรียนรู้ในชุมชนเพื่อฝึกอบรม กิจกรรมเชิงวัฒนธรรม ยกกระตือรือร้นโครงสร้างพื้นฐานให้ได้มาตรฐานสากล และส่งเสริมการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว ร่วมกับชุมชนและผู้เชี่ยวชาญเพื่อความยั่งยืน 2) ยุทธศาสตร์เชิงป้องกัน (ST) ส่งเสริมความร่วมมือระหว่าง ชุมชนและหน่วยงานผ่านเครือข่ายและกลไกการจัดการทรัพยากรอย่างยั่งยืน เช่น การฟื้นฟูแหล่งน้ำและพื้นที่ สีเขียว พร้อมวางแผนการใช้ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่อย่างคุ้มค่า โดยเน้นการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและลด ผลกระทบต่อระบบนิเวศ พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่รองรับการท่องเที่ยวในระยะยาวด้วยความร่วมมือและการ ใช้งบประมาณที่จำกัด และยกระดับศักยภาพบุคลากรในท้องถิ่นผ่านการฝึกอบรมด้านการบริการและการ จัดการการท่องเที่ยว เพื่อสร้างความเชี่ยวชาญในชุมชน 3) กลยุทธ์เชิงแก้ไข (WO) พัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน สำหรับการท่องเที่ยวข้ามแดนและภูมิภาค เช่น ถนนและสะพาน เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยว เสริมสร้างความ ร่วมมือระหว่างหน่วยงานด้วยเทคโนโลยีและเครือข่ายผู้ประกอบการ ยกกระตือรือร้นด้านการบริการ และการตลาดออนไลน์ เพื่อเพิ่มศักยภาพบุคลากรท้องถิ่น และวางแผนพัฒนาระยะยาวที่เน้นความยั่งยืน ลด ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม เช่น การสร้างศูนย์วัฒนธรรม และ 4) ยุทธศาสตร์เชิงรับ (WT) พัฒนากลไกบริหาร จัดการทรัพยากรและโครงสร้างพื้นฐานผ่านคณะกรรมการท้องถิ่นที่มีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน พร้อมวางแผน การใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า เช่น ระบบน้ำประปาและการจัดการขยะ ยกกระตือรือร้นด้านการบริการ และการจัดการโฮมสเตย์ โดยเน้นการมีส่วนร่วมของชุมชน และพัฒนาระบบ ประเมินผลที่เก็บข้อมูลจากนักท่องเที่ยวและชุมชน เพื่อนำไปปรับปรุงแผนอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับงานวิจัย ของ วนิตา อ่อนละมัย (2565) เรื่องแนวทางการพัฒนารูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวอย่างมีความรับผิดชอบ เพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ชุมชนบ้านศรีฐาน จังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัยพบว่า 1) มิติด้านสิ่งแวดล้อม คือ ยกกระตือรือร้นกิจกรรมการท่องเที่ยวแบบมีความรับผิดชอบ เชื่อมโยงการเรียนรู้วัฒนธรรม 2) มิติด้านการเมือง คือ จัดตั้งคณะกรรมการการท่องเที่ยวโดยชุมชน ส่งเสริมบทบาทชุมชนและสนับสนุนการพัฒนาชุมชน 3) มิติด้าน สังคมและวัฒนธรรม คือ สร้างโปรแกรมท่องเที่ยวสร้างประสบการณ์ เช่น กิจกรรมตกบาตรและปั่นจักรยาน และ มิติด้านเศรษฐกิจ คือ พัฒนาสินค้าชุมชนและจัดตั้งวิสาหกิจชุมชนเพื่อเสริมสร้างเศรษฐกิจท้องถิ่น และยัง สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุติรัตน์ มัทธรัตน์ และชยาภรณ์ ศฤงคารทวิกุล (2564) เรื่องการบริหารจัดการ เพื่อความยั่งยืนของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมโดยวิสาหกิจชุมชน กรณีศึกษา: ชุมชนกำแพงทองพัฒนา เขตภาษี เจริญ กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า พบว่า 1) จุดแข็งคือ สภาพทางภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ ศิลปะและ วัฒนธรรม ที่ไม่ได้ปรุงแต่งขึ้น 2) จุดอ่อนคือ การขาดการประชาสัมพันธ์ที่มีประสิทธิภาพในทุกช่องทาง ขาด

งบประมาณและสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐาน เช่น เครื่องเอทีเอ็ม หรือสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนที่มีความต้องการพิเศษ 3) โอกาส คือ ได้รับการส่งเสริมในการจัดการท่องเที่ยวจากภาครัฐ และได้รับความสนใจจากนักท่องเที่ยว 4) อุปสรรคคือ การขาดงบประมาณสนับสนุน และมีคู่แข่งด้านการท่องเที่ยวจากชุมชนโดยรอบ ดังนั้นเพื่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมให้ยั่งยืน ต้องสร้างการประชาสัมพันธ์ที่เหมาะสมและสร้างผลิตภัณฑ์เพื่อเป็นตัวแทนของชุมชนที่นักท่องเที่ยวจะนำกลับไปเผยแพร่ และจะเป็นการสร้างรายได้ให้แก่ชุมชน

3. ยุทธศาสตร์การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสืบสานบนฐานชุมชนของอำเภอโพธิ์พิสัย จังหวัดหนองคาย ยุทธศาสตร์ในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสืบสานบนฐานชุมชนของอำเภอโพธิ์พิสัย จังหวัดหนองคาย มีแนวทางดังนี้ 1) ยุทธศาสตร์เชิงรุก (SO) พัฒนางานเทศกาลวัฒนธรรมร่วมสมัยที่สะท้อนเอกลักษณ์ท้องถิ่น โดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการประชาสัมพันธ์ผ่านโซเชียลมีเดียและแอปพลิเคชัน ดึงดูดนักท่องเที่ยวเฉพาะกลุ่มด้วยกิจกรรม "Customized Travel" เช่น ล่องเรือและเรียนรู้ประเพณี สนับสนุนธุรกิจชุมชน เช่น โฮมสเตย์และร้านอาหาร และจัดโปรแกรมท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและธรรมชาติ เช่น การเดินป่าและสาธิตหัตถกรรม เพื่อสร้างประสบการณ์ที่น่าจดจำ 2) ยุทธศาสตร์เชิงป้องกัน (ST) เพิ่มการยอมรับและความตระหนักรู้ในชุมชนผ่านกิจกรรมเชิงปฏิบัติการที่เน้นประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม สร้างแคมเปญประชาสัมพันธ์เอกลักษณ์โพธิ์พิสัยผ่านสื่อดิจิทัลเพื่อแข่งขันกับพื้นที่ใกล้เคียง ใช้เทคโนโลยีในการแก้ปัญหาขาดข้อมูลนักท่องเที่ยวด้วยแอปพลิเคชันและแบบสำรวจความต้องการ วางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวระยะยาวด้วยความร่วมมือและการวัดผล เพื่อความยั่งยืน พร้อมป้องกันผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมผ่านกิจกรรมอนุรักษ์และแนวปฏิบัติที่ลดผลกระทบต่อทรัพยากร 3) กลยุทธ์เชิงแก้ไข (WO) สร้างแบรนด์การท่องเที่ยวโพธิ์พิสัยด้วยสื่อดิจิทัลและวัฒนธรรมท้องถิ่น พร้อมโปรโมตในระดับประเทศและนานาชาติ พัฒนากิจกรรมหลากหลาย เช่น เวิร์กช็อปและล่องเรือ ดึงดูดการลงทุนจากภาครัฐและเอกชน เชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยววัฒนธรรมและธรรมชาติผ่านเส้นทางเฉพาะ เช่น การเดินเรือข้ามแม่น้ำโขง ใช้เทคโนโลยีในการออกแบบโปรแกรมการตลาดเพื่อเจาะกลุ่มเป้าหมาย พร้อมสร้างเนื้อหาที่น่าสนใจและส่งเสริมบทบาทชุมชน เช่น โฮมสเตย์ และการเป็นเจ้าภาพเทศกาลสะท้อนวิถีชีวิตดั้งเดิม 4) ยุทธศาสตร์เชิงรับ (WT) พัฒนาแบรนด์การท่องเที่ยวเน้นวัฒนธรรมเทศกาล และอาหารพื้นบ้าน โปรโมตผ่านสื่อดิจิทัล ขยายกิจกรรมเชื่อมโยงพื้นที่ใกล้เคียง เช่น ล่องเรือและหมู่บ้านวัฒนธรรม สร้างเครือข่ายการตลาดผ่านความร่วมมือระหว่างชุมชน ภาครัฐ และเอกชน พัฒนาแพ็คเกจท่องเที่ยว ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนผ่านกิจกรรมวิถีชีวิต เช่น การทำอาหาร และป้องกันผลกระทบสิ่งแวดล้อมด้วยกิจกรรมอนุรักษ์ เช่น การปลูกป่าและลดการใช้พลาสติก เกตวดี หมัดเด็น และป็นดคา ศิริพานิช (2565) เรื่อง พัฒนาการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชุมชน ท่าหิน อำเภอสทิงพระ จังหวัดสงขลา ผลการวิจัยพบว่า พัฒนาการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชุมชนท่าหิน อำเภอสทิงพระ จังหวัดสงขลา แบ่งได้เป็น 4 ระดับ ได้แก่ ระดับที่ 1 ความจำเป็นด้านเศรษฐกิจ ระดับที่ 2 การท่องเที่ยวและอนุรักษ์ ระดับที่ 3 การพัฒนาสินค้าชุมชน และระดับที่ 4 แหล่งเรียนรู้ โหนด นา เล นอกจากนี้ชุมชนตำบลท่าหินสามารถพัฒนาให้เป็นชุมชนที่เข้มแข็งทั้งในด้านแหล่งท่องเที่ยว ด้านผลิตภัณฑ์ชุมชนและวิถีทางวัฒนธรรมได้และสามารถรองรับนักท่องเที่ยวที่มีจำนวนเพิ่มขึ้น โดยต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง อันจะนำไปสู่การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างมีคุณภาพและยั่งยืน

4. การสร้างความตระหนักรู้และการมีส่วนร่วมในการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสืบสานบนฐานชุมชนให้แก่พลเมืองของอำเภอโพธิ์พิสัย จังหวัดหนองคาย การสร้างความตระหนักรู้และการมีส่วนร่วม

ของชุมชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสืบสานในอำเภอโพธาราม จังหวัดหนองคาย ส่งผลดีต่อการอนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติ เสริมสร้างอัตลักษณ์ท้องถิ่น เพิ่มรายได้ และลดผลกระทบจากการท่องเที่ยว กิจกรรม สำคัญที่ดำเนินการ ได้แก่ การประกวด Mister Tourism Intercontinental การแข่งขันกล่าวสุนทรพจน์ ภาษาอังกฤษเพื่อเผยแพร่เรื่องราวของพื้นที่ และการถ่ายทำซีรีส์สวยที่นำเสนอวิถีชีวิต วัฒนธรรม และ ประวัติศาสตร์ของเมือง กิจกรรมเหล่านี้ช่วยอนุรักษ์ทรัพยากรท้องถิ่น เพิ่มรายได้ และส่งเสริมอัตลักษณ์ชุมชน รวมถึงสร้างการรับรู้ในระดับนานาชาติและเสริมคุณค่าทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน ภายใต้ ยุทธศาสตร์ทั้ง 4 ดังนี้ ยุทธศาสตร์เชิงรุก (SO) เน้นเพิ่มศักยภาพการท่องเที่ยวผ่านการพัฒนาเทศกาล วัฒนธรรมร่วมสมัย การประชาสัมพันธ์ด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล การสร้างเครือข่ายธุรกิจท้องถิ่น และการพัฒนา โปรแกรมท่องเที่ยวเฉพาะกลุ่ม ยุทธศาสตร์เชิงแก้ไข (WO) มุ่งแก้ปัญหาจุดอ่อนด้วยการสร้างแบรนด์การ ท่องเที่ยวผ่านกิจกรรมและเทคโนโลยี เพิ่มความหลากหลายของกิจกรรมท่องเที่ยว และการเชื่อมโยงแหล่ง ท่องเที่ยวให้เป็นเส้นทางต่อเนื่อง ยุทธศาสตร์ป้องกัน (ST) เน้นลดความเสี่ยงโดยส่งเสริมความร่วมมือระหว่าง ชุมชนและหน่วยงานต่าง ๆ พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและศักยภาพบุคลากรในท้องถิ่น และเพิ่มความตระหนักรู้ เรื่องการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ยุทธศาสตร์เชิงรับ (WT) มุ่งพัฒนาการสื่อสารการตลาดและขยายกิจกรรม ท่องเที่ยวโดยเชื่อมโยงกับจังหวัดใกล้เคียง ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างชุมชนและภาครัฐ พร้อมป้องกัน ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมด้วยกิจกรรมเชิงอนุรักษ์ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ประพจน์ ณ บางช้าง (2564) เรื่อง การพัฒนานวัตกรรมสื่อสารแบบมีส่วนร่วม ของชุมชนเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์อย่าง ยั่งยืน ของจังหวัดระนอง ผลการวิจัยพบว่า ผลการวิจัยพบว่า ชุมชนระนองมีการสื่อสารกันดีและกระตือรือร้น ในการบริการนักท่องเที่ยว มีความสามารถในการสร้างนวัตกรรมสื่อสารและการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ อย่างยั่งยืนโดยเน้นการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวและกิจกรรมเฉพาะกลุ่ม การปรับปรุงกระบวนการผลิต การสร้าง มูลค่าเพิ่ม การนำเสนอผลิตภัณฑ์ใหม่ ๆ และการใช้สื่อสังคมออนไลน์ ชุมชนต้องพัฒนาทักษะด้านเทคโนโลยี และความคิดสร้างสรรค์เพื่อปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงได้อย่างทันที่ทันใด และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชูสิวรรณ ปราณีธรรม (2564) เรื่อง ความตระหนักและการมีส่วนร่วมของนักท่องเที่ยวชาวไทยในการอนุรักษ์ ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติในเกาะสมุยจังหวัดสุราษฎร์ธานี ผลการวิจัยพบว่า นักท่องเที่ยวมีการ ตระหนักรู้ในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในระดับมาก การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในระดับปาน กลาง ปัจจัยด้านเพศอายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ ไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ สิ่งแวดล้อม การตระหนักรู้มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ 0.203 แนวทางและรูปแบบการมีส่วนร่วมการจัดการ การอนุรักษ์ด้านสิ่งแวดล้อมแหล่งท่องเที่ยว ทางธรรมชาติประกอบด้วย การให้ความรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม การ สร้างความตระหนักจิตสำนึก พฤติกรรมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และการมีส่วนร่วม ของภาคส่วนต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ประชาชน และนักท่องเที่ยว

องค์ความรู้ใหม่

จากข้อมูลของการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยขอเสนอกระบวนการที่ประกอบด้วยแนวคิดที่เป็นกรอบใน การดำเนินยุทธศาสตร์ของการพัฒนาและการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสืบสานบนฐานชุมชนอย่างยั่งยืนสำหรับ อำเภอโพธาราม จังหวัดหนองคาย ดังนี้

แผนภาพที่ 2 กระบวนทัศน์ UNITETOUR

จากแผนภาพที่ 2 อธิบายได้ว่า UNITETOUR Paradigm: แนวทางการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสืบสานอย่างยั่งยืน

1. Unity สร้างเอกภาพในการทำงานร่วมกันของภาครัฐ เอกชน ชุมชน และวิชาการ
2. Network พัฒนาเครือข่ายความร่วมมือระหว่างภาคส่วนเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว
3. Integration บูรณาการการทำงานให้สอดคล้องประสานในทุกมิติ ลดความขัดแย้ง
4. Technology ใช้เทคโนโลยีสนับสนุน E-business, E-marketing, E-commerce และ communication
5. Education ให้ความรู้เกี่ยวกับทรัพยากรท่องเที่ยวแก่ชุมชน เพื่อสร้างความภูมิใจและความพร้อม
6. Teamwork สนับสนุนการมีส่วนร่วมของชุมชนในบทบาทคหบดี เศรษฐกิจ และบริการ
7. Organization กำหนดหน้าที่และผู้นำในแต่ละมิติอย่างชัดเจนและเป็นระบบ
8. Understanding อบรมชุมชนให้เข้าใจความสำคัญของการพัฒนาท่องเที่ยวและประโยชน์ที่ได้รับ
9. Revolution ใช้การตลาดเชิงเนื้อหาเพื่อสร้างภาพลักษณ์และแบรนด์ที่แข็งแกร่งของพื้นที่

ข้อเสนอแนะ

1. การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสืบสานในอำเภอพนาลัย จังหวัดหนองคาย ต้องการความร่วมมือจากภาครัฐ เอกชน และชุมชน ผ่านคณะกรรมการหรือเครือข่ายที่ชัดเจน
2. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในทุกขั้นตอน
3. เน้นการอนุรักษ์มรดกวัฒนธรรม
4. พัฒนาช่องทางการตลาดดิจิทัล
5. ปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานที่ยั่งยืนและการเชื่อมโยงเครือข่ายการท่องเที่ยวข้ามพรมแดน
6. จัดการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืนเพื่อเสริมสร้างความยั่งยืนในการพัฒนา

เอกสารอ้างอิง

- กฤษณะ เนียมหอม, และ กัมปนาท วงษ์วัฒนพงษ์. (2564). การจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมโดยชุมชน. *Journal of Roi Kaensarn Academi*, 6(11), 350–363.
- เกตวดี หมัดเต็น, และ ปนัดดา ศิริพานิช. (2565). พัฒนาการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชุมชน ท่าหิน อำเภอ สทิงพระ จังหวัดสงขลา. *วารสารอินทนิลทักษิณสาร มหาวิทยาลัยทักษิณ*, 17(1), 9–36.
- ชุดิพงศ์ คงสันเทียะ, ศรัณย์ เจริญศิริ, สรัญญา จุฑานิล, และ อธิพล วีระศิริ. (2563). ศักยภาพปัญหาและความ ต้องการของประชาชน: กรณีศึกษาบ้านเชียงอาดเหนือ หมู่ที่ 13 ตำบลเหล่าต่างคำ อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดหนองคาย. *วารสารวิจัยและนวัตกรรมท้องถิ่น*, 15(2), 25–39.
- ชลีวรรณ ปราณิธรรม. (2564). ความตระหนักและการมีส่วนร่วมของนักท่องเที่ยวชาวไทยในการอนุรักษ์ ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติในเกาะสมุยจังหวัดสุราษฎร์ธานี. วิทยาลัยนานาชาติการ ท่องเที่ยว, มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- ประพจน์ ณ บางช้าง. (2564). การพัฒนานวัตกรรมการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อส่งเสริมการ ท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์อย่างยั่งยืนของจังหวัดระนอง. *วารสารนิเทศศาสตร์ปริทัศน์*, 25(3), 156– 167.
- ปรีชา วรรัตน์ไชย. (2562). *แนวทางพัฒนาทางการตลาดธุรกิจน้ำดื่มบรรจุขวดของผู้ประกอบการขนาด ย่อมในระดับท้องถิ่น* (รายงานวิจัย). วิทยาลัยโลจิสติกส์และซัพพลายเชน, มหาวิทยาลัยราชภัฏสวน สุนันทา.
- รณรงค์ เคนรักษา, และ ปรีชา วรรัตน์ไชย. (2562). ระบบการจัดการโลจิสติกส์ในการท่องเที่ยวของ ปราภฏการณ์บังไฟพญานาค อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดหนองคาย. *วารสารวิชาการสังคมศาสตร์ เครือข่ายวิจัยประชาชน*, 1(2), 38–51.
- วนิดา อ่อนละมัย. (2565). แนวทางการพัฒนารูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวอย่างมีความรับผิดชอบเพื่อการ ท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ชุมชนบ้านศรีฐาน จังหวัดขอนแก่น. *วารสารบริหารธุรกิจและสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง*, 5(2), 42–56.
- วรพล เกิดแก้ว. (2565). การศึกษาการนโยบายนส่งเสริมการท่องเที่ยวเมืองรองไปปฏิบัติในจังหวัดราชบุรี. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2565). *รายงานฉบับสมบูรณ์ (Final Report) โครงการ การพัฒนาระบบสถิติข้อมูลและตัวชี้วัดเพื่อใช้ในการบริหารราชการแผ่นดินตามยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นที่ 5 การท่องเที่ยว*. ศูนย์บริการวิชาการแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สิทธิพร สุนทร สถิตคุณ บุญเรือน, สกนธ์ คำสาคร, ภัณฑิลา น้อยเจริญ, และ รัตนภรณ์ ธรรมโกศล. (2564). ความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลนาหนึ่ง อำเภอ โพธิ์ชัย จังหวัดหนองคาย ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564. *วารสารมหาจุฬานาครพรรณ์*, 9(11), 245–255.
- สุธิดารัตน์ มัทธวรรตน์, และ ชยาภรณ์ ศฤงคารทวิกุล. (2564). การบริหารจัดการเพื่อความยั่งยืนของการ ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมโดยวิถิชุมชน: กรณีศึกษา ชุมชนกำแพงทองพัฒนา เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร. *วารสารสถาบันวิจัยญาณสังวร*, 12(2), 106–116.

เอกภพ ช่างแก้ว, วาริชต์ มัธยมบุรุษ, ประกอบศิริ ภักดีพินิจ, และ พัจน์พิตดา ศรีสมพงษ์. (2567). บทเรียนจากเมืองกุ่มมะ ประเทศญี่ปุ่น: การสร้างแบรนด์ท่องเที่ยวที่ยั่งยืนในจังหวัดเชียงราย. **วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์**, 11(1), 1–13.

TAT Review. (2022). **สถานการณ์การท่องเที่ยวตลาดในประเทศปี 2565**. สืบค้นเมื่อ 5 มกราคม 2568, จาก <https://tatreviewmagazine.com/article/situation2022-domestic/>.

UNWTO. (2020). **Tourism and sustainability: Strategies for the Mekong Region**. UNWTO Reports Series.